

Endrei Istvánné 90. Születésnapján A Ház Lakóival

Ez a kép a kilencvenéves születésnapomon készült, itt, a Károly körúton, 2005. május huszonkettedikén. Ezek itt a ház lakói. Aki a legrégebben lakik itt rajtam kívül, az a Bogdán házaspár. Már harminchárom éve itt laknak. Az ülő sorban a bal szélső a férj, és mögötte áll a felesége. A fiuk fényképezett. A kilencvenéves születésnapomon a ház lakói felköszöntöttek. A házban én vagyok a legrégebbi lakó. Hogy vannak-e még zsidó származásúak a házban, nem tudom, mindenestre nagyon kicserélődött a társaság. Viszonylag jó a lakóközösség, de a mostani politikai hangulat miatt kétfelé szakadt a ház. Ez a ház a Kaufmann nevezetű textilereskedő volt, később magyarosították a nevüket Királyra. Az egész ház az övéké volt. A kapunál portás volt, és a kapu aljától egészen a félemeletig piros kókuszszőnyeg vezetett -- azt könnyen lehetett söpörni, tisztítani --, és a lépcsőn a szőnyeget rézrudakkal rögzítették, hogyha rálép valaki, nehogy elcsússzon. Volt a háznak egy gondnoka, aki minden reggel szidolozta a kilincseket, és tisztította a szőnyeget. Őt deportálták Auschwitzba, de visszajött, és majd százévesen halt meg. Annak idején a lakást tőle vettem ki. A háború előtt minden emeleten zárt folyosó volt üvegablakokkal és ajtóval. Amikor a háború alatt betörték az ablakok, az ablakkereteket, amelyek vasból voltak, a 'gyűjtsd a vasat' akció keretében begyűjtötték. Azért nem lehetett már ezt visszacsináltatni, pedig nagyon szép volt az üveg is. Az öreg Kaufmann bácsi meghalt, én már csak a feleségét ismertem. Ő volt tulajdonképpen a ház- és bolttulajdonos, és az egyik fia, a Király Jenő dolgozott velem. A Jenőéknek a félemeleten volt egy konfekcióüzemük, ahol felsőruhaneműt meg bundákat készítettek, és az utcai fronton volt a bemutatóterem. Nagyon előkelő bolt volt ez, csak rendelésre dolgoztak. Nagyon sok külföldi vevőjük volt, akik idejöttek megnézni a bemutatott ruhákat, és annak alapján rendelték meg. Manökenjeik is voltak. A terasz alatt volt az iroda, és az utcai fronton volt a bemutatórész. Eredetileg minden emeleten egy lakás volt. A harmadikon laktak az idős a Kaufmannék. A második emeleten lakott a háznak az ügyvédje. Ő is zsidó volt. Az elsőn a Király Bözsiék. Akkor döntöttek úgy a Kaufmannék, hogy fölosztják az emeleteket, amikor meghalt az öreg tulajdonos, a lányuk, a Manci pedig elköltözött. Így nem volt miért ilyen nagy lakásokat tartani. Én már úgy jöttem ide,

hogy az emeleteken több lakás volt. A Király Jenő nagyon jólelkű ember volt, és amikor a házat elosztották, egyszobás lakásokat csináltak a ház hátsó részén, ahol a bolt személyzete lakott, és az utcai részen maradtak meg a nagyobb lakások. A dolgozók közül mindegyik kapott itt lakást, és egy évig nem kellett nekik lakbért fizetniük. De az alatt az idő alatt be kellett hogy rendezkedjenek. És megnézte a Jenő, hogy vettek-e bútort, és ha nem, akkor visszamenőleg meg kellett fizetni a házbért. A harmadikon maradt az öreg Kaufmann néni a fiával. A gondnok, az Aranka a másodikon lakott, közvetlenül az ügyvéd mellett. A földszinten lakott a házfelügyelő. Amikor elrendelték a csillagos házakat, akkor költözött be a Sárkány család az ügyvéd lakásába, mert az ügyvéd közben meghalt. A Lukács család az elsőn lakott, ők voltak a szomszédjaim. Ők már hamarabb itt laktak, mint amikor én ideköltöztem. A Lukács Imréné, Margit volt itt a keresztmamája mindenkinek, mert ő nem volt zsidó. Azt hitték sokan, hogyha kikeresztelkednek, akkor megússzák a deportálást. Ő minden embernek, aki kérte, elintézte a kikeresztelkedést. És eltett a házból sok embernek mindenféle dolgokat, például imakönyveket, gyertyatartókat, mindent, ami a zsidóságra emlékeztet. Sok zsidó vagyont mentett így meg. Az első emeleten lakott még egy nő. Előtte nem volt különösebb barátság vele, csak amikor a kijárási tilalom volt, és mi esténként a teraszon összejöttünk beszélgetni.